

5. Nové zakázky v průmyslu

- Český průmysl je závislý na zakázkách ze zahraničí**

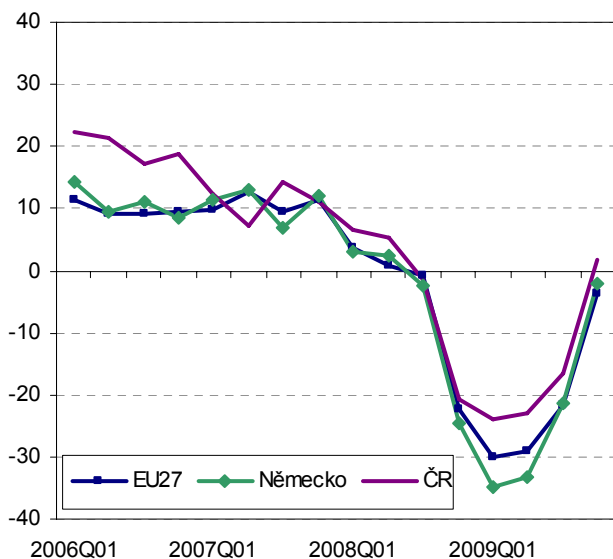
Výše již bylo uvedeno, že česká ekonomika je jako malá otevřená ekonomika velice závislá na vývoji v zahraničí. Uvádí se, že se jedná o 60 % všech zakázek, které zadávají podniky ze zahraničí. Zároveň polovina průmyslové produkce ČR (u zpracovatelského průmyslu více než polovina) směřuje na zahraniční trhy.
- Nejvíce se nové zakázky v ČR propadly v 1. čtvrtletí 2009**

Z hrubých dat o nových zakázkách průmyslu plyne, že ČR ve sledovaném období let 2006 až 2009 docházelo k postupnému poklesu temp růstu nových zakázek. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo již na počátku období, v 1. čtvrtletí 2006 (22,3 %). Kontinuální záporné tempo růstu se pak začalo objevovat od 3. čtvrtletí 2007. Nejhorší meziroční úbytek zakázek celkem lze zaznamenat v 1. čtvrtletí 2009 (-24 %). Lze říci, že na tomto propadu více participovaly zahraniční zakázky, jelikož ty poklesly o 24,7 %, zatímco domácí zakázky o 22,9 %.
- Meziroční růst nových zakázek v ČR ve 4. čtvrtletí 2009 ...**

Od poloviny roku 2009 je vidět pozitivnější trend ve vývoji zakázek pro ČR. Tato skutečnost může být dána opět několika okolnostmi, především oživením v německé ekonomice, kdy se firemní sektor začal vzmáhat a tím pádem se zakázky začaly zvyšovat (blíže viz výše - o vývoji indexu průmyslové produkce). Tento závěr potvrzuje i vývoj zahraničních a domácích zakázek, kdy se mírně lépe vyvíjely zahraniční zakázky. Například ve 4. čtvrtletí 2009 meziročně vzrostly zahraniční zakázky o 6,3 %, zatímco domácí stále ještě klesaly o 4,5 %.
- ... zatímco v EU 27 a Německu byla změna stále ještě negativní**

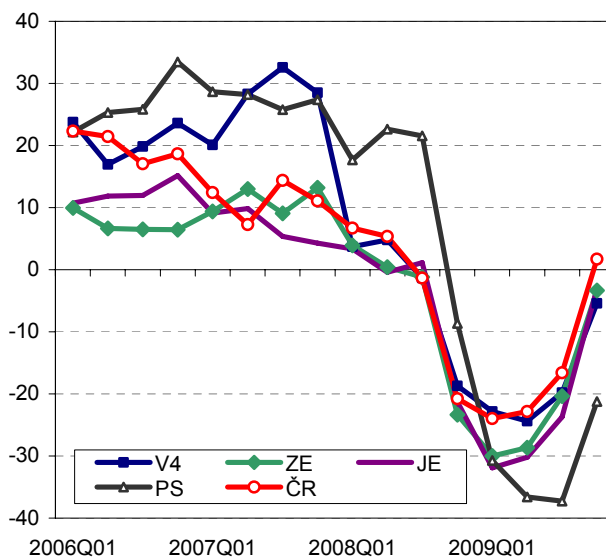
Synchronizace vývoje zakázek v průmyslu v EU 27 a Německa je opět poměrně logická, jelikož Německo je nejsilnější evropskou ekonomikou a vytváří velkou část evropské nabídky a poptávky. A této skutečnosti i odpovídá váha Německa v konstrukci souhrnného indexu nových zakázek v průmyslu za EU 27. Nejlepších hodnot indexu nových zakázek průmyslu se podařilo docílit v EU 27 ve 2. čtvrtletí 2007, v Německu obdobně jako v ČR již v 1. čtvrtletí 2006. Zlom k negativním hodnotám představovalo u obou 3. čtvrtletí 2008. Negativní vývoj gradoval nejhorším 1. čtvrtletím 2009, kdy index nových zakázek v průmyslu meziročně poklesl až o třetinu (v EU 27 o 30,2 %, v Německu 36,6 %). Ačkoli v ČR byl ve 4. čtvrtletí 2009 vykázán meziroční přírůstek nových zakázek (1,7 %), v EU 27 a Německu byly meziroční hodnoty, i když se vzestupnou tendencí, stále ještě záporné.

Graf č. 9 Index nových průmyslových zakázek
(v %, meziročně)

Pramen: databáze Průmysl, obchod a služby Eurostatu

Graf č. 10 Index nových průmyslových zakázek
(v %, meziročně)

Pramen: vlastní výpočty z údajů databáze Průmysl, obchod a služby Eurostatu

- **Stejně „načasování“ vrcholu nových zakázek v průmyslu v ČR a zemích V4**

Vybraná uskupení¹ dosáhla horních bodů obratu ve vývoji indexu průmyslových zakázek v rozdílných čtvrtletích. Nejdříve to byly pobaltské státy, jejichž největší boom v průmyslových nových zakázkách (33,4 %) se udál ve 4. čtvrtletí 2006. Ve 2. čtvrtletí 2007 je pak následovala jižní Evropa (9,8 %), v 3. čtvrtletí 2007 to byly země V4 (32,6 %) a ve 4. čtvrtletí 2007 západní Evropa (13,2 %). ČR vykázala především v sestupné fázi vývoje nových zakázek průmyslu (tj. od 4. čtvrtletí 2007) synchronizaci jejich vývoje s vývojem průmyslových zakázek v zemích V4. Důvod může spočívat ve vysoké váze ČR při tvorbě souhrnného ukazatele za dané země.

- **Největší meziroční propad nových zakázek v pobaltských státech**

Nejhlubší meziroční úbytek nových zakázek v průmyslu se objevil buď v 1. (v případě západní a jižní Evropy) nebo 2. čtvrtletí 2009 (V4, pobaltské státy). Meziroční velikost propadu se většinou pohybovala v průměru okolo 30 %. Nové zakázky průmyslu u zemí V4 se propadly nejméně - o 24,4 %, nejvíce naopak u pobaltských zemí - o 36,6 %. Poslední čtvrtletí roku 2009 se již ve většině skupin zemí vyznačovalo pouze jednocifernými poklesy, avšak pobaltské země stále ještě pociťovaly pokles zakázek o více jak 21 %.

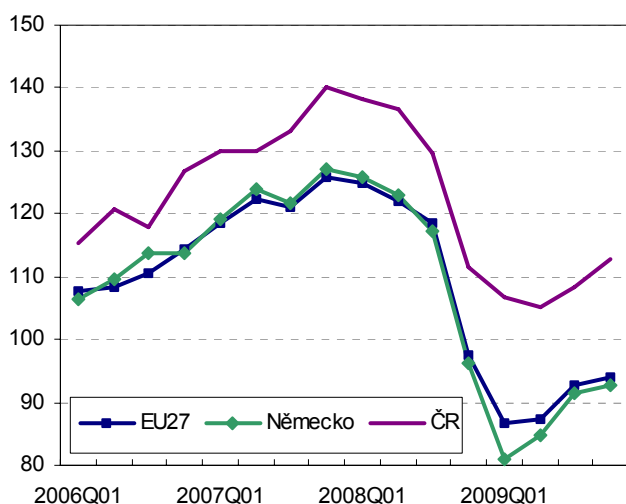
- **Vývoj bazického indexu nových zakázek ukazuje, že ...**

Z grafu č. 11 lze vyčíst, že vývoj bazického indexu nových průmyslových zakázek v ČR, Německu, EU 27 dosáhl své nejlepší hodnoty ke konci roku 2007. V ČR činila hodnota indexu 140,1 %, v Německu 127,3 % a EU 27 pak 126 %. Obdobně tomu pak bylo i u skupin zemí uvedených v grafu č. 12. Jedinou výjimku tvořily pobaltské země, u kterých nastal vrchol v průmyslových zakázkách až ve 2. čtvrtletí 2008. Hodnota jejich indexu (192,4 %) byla téměř dvojnásobná v porovnání s rokem 2005.

- **... ČR, západní Evropa a pobaltské státy se nikdy nedostaly pod úroveň roku 2005**

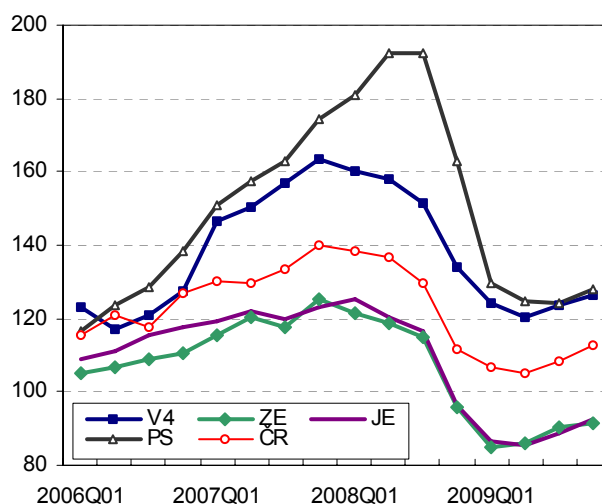
V následujícím období se pak odehrával postupný pokles indexu nových zakázek průmyslu, který vykázal svou nejnižší hodnotu vesměs v 1. polovině 2009. V Německu se jednalo například o 1. čtvrtletí 2009 (81,1 %), což byl také největší pokles z hlediska všech uvažovaných zemí a skupin zemí. Pod úroveň průměrného čtvrtletí 2005 se dostaly i země EU 27 (s hodnotou 86,7 %), a to rovněž v 1. čtvrtletí 2009. Hůře se vedlo i zemím západní a jižní Evropy. Naopak v ČR, západní Evropě a pobaltských státech se v uvažovaném období index „nedostal“ pod 100 %. Například v ČR nejnižší hodnota indexu nových průmyslových zakázek činila 105,3 % ve 2. čtvrtletí 2009. Z obou grafů je patrná pozitivní tendence ve druhé polovině roku 2009, čemuž odpovídal i příznivý vývoj v průmyslové výrobě jednotlivých zemí nebo skupin.

Graf č. 11 Index nových průmyslových zakázek
(2005=100 %, sezónně očištěno)

Pramen: databáze Průmysl, obchod a služby Eurostatu

Graf č. 12 Index nových průmyslových zakázek
(2005=100 %, sezónně očištěno)

Pramen: vlastní výpočty z údajů databáze Průmysl, obchod a služby Eurostatu

¹ Složení zemí v těchto skupinách je stejné jako v případě indexu průmyslové produkce. Konstrukce kopíruje stejný postup, jiné ovšem je stanovení vah. Ty se shodovaly s váhami Eurostatu používanými při výpočtu indexu nových zakázek v průmyslu za EU 27 celkem.

Země Visegrádské čtyřky tvořily celkem 5,5 % indexu nových zakázek v průmyslu v EU 27, země západní Evropy 61,5 %, země jižní Evropy 22,5 %, pobaltské státy 0,2 % a ČR 1,7 %.

- ***V ČR se vývoj nových zakázek v průmyslu shodoval s vývojem průmyslové produkce*** Po prozkoumání vzájemné provázanosti indexu nových průmyslových zakázek a indexu průmyslové produkce v nejméně příznivé době pro průmyslovou výrobu (tj. v 1. polovině 2009) nelze tvrdit, že by existoval jasný předstih mezi zadáváním nových průmyslových zakázek a růstem průmyslové výroby ve sledovaných zemích nebo jejich skupinách. Při zkoumání meziročních změn obou ukazatelů v roce 2009 se předstih nových zakázek před průmyslovou výrobou projevilo u EU 27, zemí západní Evropy a Německa. Naopak shodný vývoj v zakázkách a průmyslové produkci je možno nalézt u jižní Evropy, pobaltských států a ČR.